

INSTRUKTION OM MOTARBETANDE AV HJÄRTSJUKDOMAR

Godkänd 21.11.2014 av Kennelklubbens styrelse, gäller från 1.6.2015. Uppdateringarna fastslagits av styrelsen 27.11.2015 och de gäller från 1.1.2016.

Denna instruktion kompletterar både *Bestämmelserna om motarbetande av ärftliga defekter och sjukdomar* (PEVISA, fullmäktige 31.11.2009) och instruktionen för *Programmet om motarbetande av ärftliga defekter och sjukdomar* (PEVISA-instruktionen, styrelsen 28.8.2008)

1 ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Syftet med hjärtundersökningarna är att kartlägga förekomsten av olika hjärtsjukdomar hos hundar och att vara ett stöd i arbetet för att motarbeta dessa. Denna instruktion beskriver hur motarbetandet sker i praktiken. Finska Kennelklubben, nedan Kennelklubben, beviljar officiell status till utlåtanden som är givna enligt denna instruktion.

En av Kennelklubben godkänd, officiell hjärtundersökning, nedan hjärtundersökning, kan företas på hundar av vilken ras som helst, men för vissa rasers del är en hjärtundersökning – eller valda delar av en sådan – en förutsättning för att hunden ska godkännas för avel (PEVISA-programmet).

I en hjärtundersökning ingår

- auskultation, alltså så att den undersökande lyssnar på hjärtljuden
- ultraljudsundersökning, där det utöver ultraljudsundersökningen också ingår auskultation och EKG

Om det för en ras bestäms att hjärtundersökning ska ingå i PEVISA-programmet eller i den rasspecifika avelsstrategin (JTO), ska det i samarbete med Kennelklubbens hjärtarbetsgrupp slås fast vilken eller vilka hjärtsjukdomar som ska motarbetas inom rasen ifråga. Hjärtarbetsgruppen ska för rasen slå fast diagnoskriterier och referensvärden för hjärtsjukdomarna; dessa grundas på vetenskapliga publikationer. Diagnoskriterierna och referensvärdena skrivs in i PEVISA-programmet eller i JTO för respektive ras.

För en hund som ägs eller innehas av en i Finland bosatt person godkänns enbart utlåtanden som getts enligt bestämmelserna i denna instruktion.

Hjärtundersökningar som gjorts utomlands är inte officiell i Finland. Om betäckningen har gjorts av en utländsk hanhund, godkänns registreringen av valparna med ett intyg av den utländska veterinären som företagit hjärtundersökningen. Av intyget ska framgå hanhundens ID-märkning. Utlåtandet får inte vid parningstidpunkten vara äldre än vad som krävs i PEVISA för rasen. Intyget ska entydigt ange att hunden inte har sådana hjärtsjukdomar som enligt PEVISA för rasen ifråga utesluter parning.

Hanhundar som lånas till Finland för avel samt importhundar måste genomgå hjärtundersökning i Finland. Ett alternativ är att dispensansökan görs enligt Registreringsbestämmelser för en specifik kombination; sådan dispens ska vara beviljad innan parningen sker.

Hundens ägare/innehavare måste, innan hjärtundersökningens företas, med sin underskrift godkänna att resultatet får offentlig status. I Kennelklubbens avelsdatas databas antecknas undersökningens resultatet samt namnet på den som gett utlåtandet.

1.1 Av Kennelklubben utsedda veterinärer med rätt att företa hjärtundersökningar

Kennelklubbens styrelse utser, på förslag av hjärtarbetsgruppen, de veterinärer som har rätt att ge av klubben officiellt godkända hjärtundersökningsutlåtanden. De veterinärer som Kennelklubben

utser måste uppfylla de krav som anges i denna instruktion. Hjärtarbetsgruppen ska behandla ansökningarna minst två gånger årligen.

Rätt att företa undersökningar med auskultation

Hjärtauskultation som godtas av Kennelklubben får företas av en veterinär som avlagt finländsk examen som specialveterinär i smådjursjukdomar, eller av en som har motsvarande internationell veterinärkompetens för smådjur (Diplomate-examen), utan att separat ansökan förutsätts.

Hjärtarbetsgruppen ska bedöma den officiella gångbarheten av hjärtundersökningar som företas av personer med utomlands avlagd fortbildning.

Övriga, i Finland legitimerade veterinärer ska för att godkännas genomgå ett auskultationsprov under övervakning av en veterinär som av Kennelklubben beviljats auskultationsrätt. Provet ska omfatta 20 hundar, och 10 av dessa ska ha biljud. Ett intyg som skrivs och undertecknas av den övervakande veterinären ska insändas till Kennelklubbens hjärtarbetsgrupp.

Rätt att företa ultraljudsundersökning

För att en ultraljudsundersökning ska vara godkänd av Kennelklubben ska den utföras av en i Finland legitimerad veterinär, som med godkänt resultat tagit del i en uppvisning av ultraljudsundersökning, anordnad av Kennelklubbens hjärtarbetsgrupp. Undantagna är veterinärer som tagit europeisk eller amerikansk Diplomate-examen i smådjurskardiologi; dessa behöver inte delta i uppvisningen. Hjärtarbetsgruppen ska bedöma gångbarheten av hjärtundersökningar med ultraljud, som företas av personer med utomlands avlagd fortbildning av andra slag än de nämnda.

En veterinär som önskar få rätt att företa Kennelklubbens godkända hjärtundersökningar på hundar ska komma in med en ansökan om detta till Kennelklubbens hjärtarbetsgrupp. I ansökan ska ingå en meritförteckning varav det framgår att sökanden har tillräcklig yrkeserfarenhet av smådjurskardiologi, likaså anges vilka utbildningskurser personen avlagt samt vilken apparatur som använts i undersökningarna (ultraljud och EKG). Till ansökan bifogas resultat av fullständiga hjärtundersökningar med den utrustning som veterinären förfogar över, av två hundar (av vilka den ena ska ha klaffsjukdom). Närmare instruktioner om ultraljudsundersökning ges av hjärtarbetsgruppen. Godkänd ansökan gör att veterinären godkänns för deltagande i en av hjärtarbetsgruppen anordnad uppvisning av ultraljudsundersökningar.

1.2 Hjärtundersökningens giltighetsperiod, hundars ålder vid undersökningen

För konstaterande av ärftliga hjärtfel kan hjärtundersökning företas på hundar som inte fyllt ett år, och en sådan undersökning behöver inte upprepas senare. Två undantag är pulmonalis- resp. aortastenosis; för dessa fels del kan ett officiellt hjärtundersökningsutlåtande ges tidigast när hunden fyllt ett år.

När det gäller icke-medfödda hjärtsjukdomar (degeneration av mitralisklaff och dilaterad kardiomyopati, DCM) kan ett officiellt hjärtundersökningsutlåtande ges när hunden fyllt ett år. Ett sådant utlåtande är giltigt i ett år. Enbart auskultation är inte en tillräcklig undersökning för utlåtande om förekomsten av DCM.

Giltighetstiden för intyget över hjärtundersökning får preciseras i PEVISA för rasen.

2 FÖRFARANDET VID UNDERSÖKNING OCH GIVANDE AV UTLÅTANDE

En separat instruktion utfärdas till veterinärer om hur hjärtundersökning företas i praktiken. Undersökningsresultaten antecknas på en utlåtandebblankett.

2.1 Klinisk undersökning

Alla hundar som kommer till hjärtundersökning genomgår också en klinisk undersökning, med särskild betoning på eventuella förändringar som orsakats av försämrad hjärtfunktion.

2.2 Auskultation av hjärtat

Med auskultation utreds om hunden har biljud. Biljud hör ihop med många hjärtsjukdomar, som icke-medfödd klaffdegenerering och medfödda hjärtfel. Biljuden räcker dock inte för bestämning av vilket slags hjärtsjukdom som är aktuell, utan normalt rekommenderas en fortsatt hjärtundersökning med ultraljud. Har hunden dilaterad kardiomyopati visar sig detta inte nödvändigtvis alls genom biljud. Biljuden kan också förekomma i samband med andra sjukdomar, även godartade fall (har inte med hjärtsjukdomar att göra).

Bedömningen av biljud sker som följer:

- Biljudets tidsmässiga förekomst: systolisk, diastolisk eller kontinuerlig.
- Läget för det mest intensiva biljudet: mitralisområdet, pulmonarisområdet, aortaområdet, tricuspidalisområdet eller ett område som inte kan lokaliseras.
- Biljudets intensitetsgrad uppges som följer:
 - Grad 1 – Mycket mjukt biljud med låg intensitet, som bara kan höras i tyst omgivning
 - Grad 2 – Lokalt, mjukt biljud, som dock genast observeras
 - Grad 3 – Biljud med moderat intensitet, kan höras över en bredare region, de egna hjärtljuden kan höras
 - Grad 4 – Kraftigt biljud som hörs över en bredare region, de egna hjärtljuden överröstas, palperingsljud hörs inte
 - Grad 5 – Kraftigt biljud inklusive palperingsljud, som kan höras omedelbart när stetoskopet förs invid hundens bröstorg.
 - Grad 6 – Kraftigt biljud inklusive palperingsljud, som rentav kan höras med stetoskopet lyft från bröstorgen.

2.3 Undersökning av hjärtrytmen (EKG i vila och/eller EKG under en längre period)

Avsikten med elektrokardiografisk undersökning (EKG) är att utreda hjärtats elektriska pulser och eventuella rytmfel till följd av störningar i dessa pulser. EKG i vila (under 5 minuter) ska alltid företas, om det i klinisk undersökning eller med auskultation kommer fram att hjärtrytmen avviker från den normala. Hos vissa raser är rytmstörningar tecken på hjärtfel, exempelvis dilaterad kardiomyopati (hos t.ex. dobermann eller boxer). EKG under en lång tidsrymd, s.k. Holterundersökning, används för konstaterande av sådana periodvis förekommande rytmstörningar som kanske inte kommer fram under en konventionell, kort EKG-upptagning. Holtertestet innebär att hjärtats elektriska funktioner upptas under minst 24 timmar; detta sker så att en bärbar EKG-apparat fästs på hunden.

2.4 Ultraljudsundersökning

Med ultraljudsundersökning kan hjärtats byggnad ses, så att dess funktion kan bedömas. Undersökningen används för diagnos av medfödda utvecklingsstörningar i hjärtat samt av s.k. förvärvade hjärtfel som dilaterad kardiomyopati och klaffdegenerering. Ultraljudsmetoden låter veterinären utreda vilket slags hjärtfel det är fråga om och hur allvarlig sjukdomen är, med stöd av de biljud som påträffas med auskultation.

Med ultraljud kan många olika mätningar som gäller hjärtats storlek och funktioner göras; dimensionerna kan sedan jämföras med publicerade normalvärden i relation till hundens ras och vikt. Ultraljudsundersökning görs alltid med tanke på allmänt konstaterbara hjärtsjukdomar, med metoderna tvådimensionella bilder, mode-kardiografi och dopplerundersökning. Allt som påträffas antecknas på hjärtundersökningsblanketten.

2.5 Slutsatser efter hjärtundersökning

Veterinären ska i sitt utlåtande, med stöd av de konstaterade resultaten, ge sin bedömning av förekomsten av hjärtsjukdomar och av hur allvarliga dessa är.

Om hunden bara undersökts med auskultation, ska resultatet (biljud) antecknas på blanketten i fältet som gäller auskultation.

Har hunden genomgått ultraljudsundersökning av hjärtat, ska veterinären som ger utlåtandet också ifylla sin bedömning på blankettens nedre del. Där ska det anges, utgående från undersökningsresultaten, om hunden på dagen för undersökningen hade en hjärtsjukdom, och i så fall ska det nämnas om hjärtsjukdomen på undersökningsdagen uppvisade symptom eller var i en latent fas.

På avsnittet för slutsatser antecknas diagnosen för varje slag av hjärtsjukdom (MMVD = degeneration av mitralisklaff; DCM = dilaterad kardiomyopati; SAS = aortastenosis; PS = pulmonalstenosis, Övrig hjärtsjukdom = övrig konstaterad hjärtsjukdom). Följande förkortningar används:

A – På dagen för undersökningen gjordes inga fynd som tyder på sjukdomen ifråga.

B – Resultatet är öppet beträffande ifrågavarande sjukdom: vid undersökningen kunde det inte, utgående från resultaten och utan närmare uppföljning, bedömas huruvida hunden var eller inte var behäftad med sjukdomen ifråga.

C – Resultaten av den företagna undersökningen indikerar att hunden har hjärtsjukdomen ifråga.

Närmare anvisningar om undersökningar för diagnos av olika hjärtsjukdomar finns att tillgå genom Kennelklubbens arbetsgrupp för hjärtsjukdomar.

3 GÄLLANDE UNDERSÖKNINGSRESULTAT FÖR EN HUND OCH UTLÅTANDENA SOM INTE ÖVERENSSTÄMMER

Enligt de rasspecifika PEVISA-programmen är hundens gällande undersökningsresultat normgivande. Specialklubbarna utfärdar tilläggsanvisningar om vilken betydelse resultaten tillmäts i avelssammanhang.

Om det vid auskultationsundersökning av en hund konstateras tecken på hjärtsjukdom, förblir resultatet gällande, om det inte ändras utgående från ultraljudsundersökning. Vid Holterundersökning gäller för rytmstörningar i kammaren alltid det senast uppnådda undersökningsresultatet.

4 FÖRFARANDET VID SÖKANDE AV ÄNDRING

Det går inte att överklaga ett auskultationsutlåtande. Det är tillåtet att låta göra en ultraljudsundersökning för att resultatet ska bekräftas.

Hundägaren kan skriftligt överklaga utlåtanden som getts med stöd av ultraljud eller hjärtfilm. Som bilaga till yrkandet skickas kopior av samtliga tidigare undersökningsresultat som gäller hunden.

Ansökningarna om ändring behandlas av Kennelklubbens hjärtarbetsgrupp. Hundens ägare ska betala en av Kennelklubben fastställd handläggningsavgift innan ansökan tas upp till behandling. Handläggningsavgiften återbetalas inte.

Ett beslut som ges av Kennelklubbens arbetsgrupp för hjärtsjukdomar är det gällande forskningsutlåtandet för hunden.

5 UNDANTAGSFALL

Kennelklubbens avelsvetenskapliga kommitté har rätt att, av särskilt vägande skäl och i enstaka fall, bevilja dispens från bestämmelserna i denna instruktion.